

Verantwoord Bijbelgebruik

binnen de

Evangelische Christengemeenten

Vlaanderen

Versie	Datum	Opmerkingen	Verantwoordelijke
01	25/08/2025	Goedgekeurd op leidersdag ECV 2025	Frank Staessens
02	15/01/2026	Taal en vormredactie	Marc Van Den Bogaerde

Inleiding

Enige tijd geleden hebben we besloten om in beeld te brengen wat de huidige identiteit is van de ECV: wat zijn gedeelde uitgangspunten en waarden die typisch ECV zijn en waarrond we ons verbinden?

Een gevoelig onderwerp hierbij zijn de theologische uitgangspunten en de daaruit voortvloeiende ethische keuzes die we gemeenschappelijk hebben. Er is altijd een mate van diversiteit, maar grenzen zijn er onvermijdelijk. De één ziet die grenzen nauw, de ander ziet ze breder.

Als kerkfamilie moeten we daar keuzes in maken om voldoende gemeenschappelijkheid te behouden, zodat we eensgezind op weg kunnen blijven gaan en een gedragen werking kunnen uitbouwen.

Het doel van het traject is een kader vinden waarbinnen moeilijke, gevoelige thema's bespreekbaar zijn. Tegelijk dient dit kader om op een constructieve manier tot conclusies te komen.

Uitgangspunten

In onze kerkfamilie is de liefde en het ontzag voor Gods woord diep verankerd. Artikel 4 van onze geloofsbasis luidt: *“Wij geloven dat de gehele Bijbel (de zesenzeestig boeken van het Oude en Nieuwe Testament) het woord van God is en door de Heilige Geest geïnspireerd werd. Daarom geloven wij in de onfeilbaarheid van de Heilige Schrift: er is geen dwaling in al wat zij verklaart. Wij belijden dan ook haar betrouwbaarheid en hoogste gezag in alle zaken van geloof en leven.”*

Volgens dit artikel is het uitgangspunt van de ECV dat de Bijbel betrouwbaar en waar is; de Schrift beantwoordt aan de realiteit, of die nu van historische of geestelijke aard is. Daaruit vloeit voort dat de woorden van de Bijbel geïnterpreteerd moeten worden volgens de betekenis die zij vanuit zichzelf of vanuit hun verband hebben of, anders gezegd: er is geen andere maatstaf om de Bijbel uit te leggen dan de Bijbel zelf. De Schrift is openbaring van Godswege en dus veel meer dan een weergave van menselijke religieuze ervaringen.

Voor alle duidelijkheid: we *aanvaarden* de Schriften voordat we hen *beschouwen*. De Heilige Geest die gesproken heeft door de profeten en apostelen is dezelfde Geest die nog altijd in onze harten getuigt dat deze Schriften van God zijn. Daarom zijn de betrouwbaarheid en geloofwaardigheid ervan niet afhankelijk van enige bewijsvoering van de mens, maar liggen in zichzelf besloten. Dit geloofsuitgangspunt betekent dat wij de Bijbel altijd gehoorzaam willen ontvangen en benaderen.

Dat brengt ons gelijk bij een tweede voorwaarde, namelijk dat we binnen onze kerkfamilie ernaar verlangen om vrucht te dragen voor onze Schepper en Redder. Om

vrucht te dragen is het noodzakelijk om Gods perspectief hierin te krijgen: hoe openbaart God zich aan ons?

Het is daarin belangrijk om bewust te blijven van de invloed van de zonde op onze levens en dat dit ruis geeft in het verstaan. De Bijbel opent onze ogen voor de zondige staat waarin wij, mensen, verkeren. In die zin is de Bijbel “tegenover ons”: hij roept ons op tot bekering en overgave aan Jezus Christus. Ook na de bekering beperkt zonde ons in het verstaan. In Galaten 5:13-26 maakt Paulus ons bewust van de spanning tussen “wat uit onszelf komt” en “je laten leiden door de Geest”. Daarom vraagt het nadenken over wat de Bijbel zegt altijd een nederige en afhankelijke houding.

Op deze manier willen we met ontzag met de Bijbel omgaan. We willen Zijn openbaring niet ruimer en niet enger interpreteren dan hoe Hij het bedoeld heeft. Het leidende principe bij onze Schriftbenadering is dat we de Bijbel de Bijbel laten uitleggen.

Bijbelse hermeneutiek

Bijbelse hermeneutiek houdt zich bezig met de vraag hoe we op een verantwoorde manier Gods openbaring dienen te verstaan in onze tijd.

Prof. Dr. Kobus Kok heeft op de Algemene Vergadering van 2/10/2021 van de VEG duidelijk gemaakt dat we te maken hebben met drie zogenaamde cultuurfactoren in onze omgang met de Bijbel. Deze zijn:

1. **De wereld achter de tekst:** Wat is de ‘auteursintentie’ of wat was de intentie van de schrijver om het boek te schrijven? Vragen zoals ‘Wie was hij?’, ‘Wat was er juist aan de hand?’, ‘Wat is de historische bedding?’ zijn hierbij belangrijk
2. **De betekenis in de tekst:** In welke tekstvorm is het geschreven en wat doet dat juist met de boodschap van de tekst?
3. **De wereld voor de tekst:** De lezer geeft betekenis aan dingen. Wij ‘maken’ de waarheid. De Bijbel krijgt pas betekenis omdat wij erin lezen. En alles wat we erin lezen is OK. Wij ‘maken’ immers de betekenis. Hier is betekenis dus te vinden in de wereld van de lezer.

In zijn lezing citeerde Kobus Kok dit uit een lezing van Dr. Myriam Klinker-De Klerck. Zij gaat uitgebreider in op de factoren die een rol spelen bij het begrijpen en vertolken van Bijbelteksten:

God openbaart zichzelf door de Schrift. Hij communiceert door openbaring. God is ‘zender’: Hij neemt initiatief, Hij wil zich kenbaar maken aan mensen. God zendt Zijn ‘boodschap’: wie Hij is, hoe Hij is, wat Hij voor hen wil.

Wij zijn 'ontvangers': we luisteren naar die boodschap om daarmee onze levens mee vorm te geven. Bijbel lezen is een vorm van luisteren naar God, wat Hij te zeggen heeft voor ons leven.

Maar in communicatie kan 'ruis' optreden:

- Luisteren we goed?
- Interpretieren we de boodschap juist?
- Wat is de rol van onze context daarin?

Als we Bijbelteksten juist trachten te interpreteren, is het dus belangrijk om bewust te zijn van eventuele 'ruis'. Als we verantwoord met onze Bijbel willen omgaan, is het belangrijk dat we rekening houden met de context waarin het geschreven is, in welke tekstvorm het geschreven is en in welke omstandigheden en cultuur we de tekst ontvangen.

Cultuur

Het is duidelijk vanuit het bovenstaande dat vooral 'cultuur' een grote uitdaging is in het verstaan van de Bijbel. De Bijbel is duizenden jaren geleden geschreven. De vraag die zich opdringt is: waar moeten we de tekst begrijpen *vanuit de cultuur* waarin die is geschreven, en waar wordt de cultuur waarin de tekst geschreven is geëvalueerd *vanuit Gods perspectief*? Ofwel, wanneer moeten we een tekst integraal overnemen omdat het om Gods openbaring gaat en wanneer moeten we een tekst vanuit de context van de schrijver transponeren naar onze tijd?

In de omgang met de Schriften zijn er verschillende ontwikkelingen geweest. In de laatste decennia is er in de wetenschap een verschuiving geweest in de hermeneutiek, waarbij er meer aandacht is gekomen voor de ontvanger ten opzichte van de klassieke nadruk op de zender, of 'auteursintentie' in de Bijbelse hermeneutiek. Zo legt de *Reader response-theorie* er de nadruk op dat de lezer zelf constitutief is voor de 'betekenis' van een tekst. In deze nieuwe benadering stelt zich daarbij de belangrijke vraag wanneer de tekst dan loskomt van de bedoeling van de auteur en daarmee van Gods bedoeling.

Verder stelt zich de vraag hoe groot de kloof is: Is er door de invloed van cultuur een grote kloof tussen de tijd van het Nieuwe Testament en onze tijd? Is de situatie nu zodanig veranderd dat wat de Bijbel voorschreef in de tijd van de Bijbel niet langer voorschrijvend is voor onze tijd?

Bij het nadenken over deze vragen is het ook van belang om de vraag te stellen of de Bijbel zelf hermeneutische sleutels aandraagt; dus of de tekst zelf aanwijzingen geeft hoe we ermee dienen om te gaan.

Zo zien we dat bepaalde principes in de Bijbel, die geschreven is over een periode van 2000 jaar, consistent blijven. **Daarin worden vaak cultuurgrenzen overschreden en**

zijn schrijvers van andere leeftijden, van een andere afstamming of uit een ander gebied.

Met opmerkingen [MV1]: Zeer onduidelijk, vind ik.

Bij sommige ethische principes wordt er verwezen naar 'de scheppingsorde'.

Jezus spaart de heilige huisjes van de eigen culturele en religieuze omgeving niet, maar stelt aan de kaak wat ingaat tegen Gods wil, hoezeer het ook in de maatschappelijke structuur is geïntegreerd.

Paulus nam evenmin genoegen met de vanzelfsprekendheden van zijn cultuur. Hij was een cultuurcriticus van formaat, wiens boodschap voor de Joden een aanstoot en voor de Grieken een dwaasheid was (cf. 1Kor.1:23). Hij, en andere schrijvers van de Bijbel, hielden Gods norm voor aan een afvallige cultuur.

Verder is het in dit kader zinvol om te kijken welke hermeneutische sleutels de vroege Kerk en de kerk door alle eeuwen heen gebruikte in uitdagende theologische en ethische vraagstukken.

Op zich is het niet uit te sluiten dat wat de Bijbel voorschrijft op het ene vlak van kracht blijft, en bij het andere vervalft. Maar het gevaar van willekeur is daarbij niet denkbeeldig: de lezer behoudt wat hem zint en voert af wat hem niet lekker zit. Dan is de maatstaf niet meer wat Gods bedoeling is, maar wat wil de lezer horen.

De context van de tekst in de Bijbel als geheel moet echter uitmaken of een benadering steekhoudend is voor een passage. Het vraagt van ons onderscheid te maken tussen descriptie en prescriptie, tussen verhaal en voorschrift.

Benaderingswijze van invloed op keuzes

Wat in het voorgaande is neergezet vraagt om keuzes. Daarbij beseffen we dat er thema's zijn waar de Bijbel scherp over spreekt. Verschillende van die thema's liggen maatschappelijk gevoelig en/of kunnen persoonlijk heel dichtbij komen in onze gezinnen en kerken.

Enkele voorbeelden (uit een artikel van em. prof. dr. Gie Vleugels):

- Het verbod aan de vrouw om gezag uit te oefenen en te onderwijzen in de gemeente (1Kor.14:33b-36; 1Tim.2:11-15)
- De dwingende rolpatronen in het huwelijk en de opdracht aan de vrouw haar man onderdanig te zijn (1Kor.11:3; Ef.5:21-33)
- De aanwijzingen inzake huwelijk, echtscheiding en hertrouwen (Matt.5:31-32; 19:3-9; Rom.7:1-3; 1Kor.7)
- De scherpe afkeuring van homoseksuele omgang (Rom.1:26v; 1Kor.6:9)
- De aanmaning zich te onderwerpen aan de politieke overheid (Rom.13:1-7; 1Tim.2:1,2; Tit.3:1; 1Petr.2:13-17)
- De lijdzame en haast consoliderende houding tegenover de slavernij (1Kor.7:17-24; Ef.6:5-9; Kol.3:22-4:1; Filem.; 1Petr.2:18v.)

- De richtlijnen voor het verloop van de christelijke samenkomst (1Kor.10-14), voor de structuur en het bestuur van de plaatselijke gemeente (Pastorale brieven).

Naast deze thema's zijn er nog andere zowel bijbelgerelateerde thema's (de hel), als ethisch-morele thema's (genderidentiteit).

Afhankelijk van de gekozen benadering, kan de één tot conclusies komen die diametraal tegenover de benaderingskeuze van een ander staan. Wat de een als een prioriteit beschouwt, zou zelfs door de ander als irrelevant beschouwd kunnen worden.

Als kerken hebben we de opdracht om 'alle volken tot Zijn leerlingen te maken'. Deze opdracht voorkomt dat we een 'naar-binnen-gerichte subcultuur' gaan vormen. Het daagt ons uit om na te denken hoe we relevant aanwezig zijn kunnen in onze huidige samenleving. Voor de een betekent dit dat we zoveel mogelijk drempels moeten weghalen ten aanzien van de hedendaagse cultuur. Terwijl de ander juist vindt dat we relevant kunnen zijn voor de wereld rondom ons door 'anders zijn'. Dit krijgt dan vorm door de verbondenheid rondom duidelijke Bijbelse normen en waarden.

Het is moeilijk om samen de zendingsoopdracht waar te maken als de 'spelregels' heel anders geïnterpreteerd worden. We kunnen respect hebben voor ieders benadering en proces, maar samenwerking is dan maar tot op zekere hoogte haalbaar.

Principes en methode

Gie Vleugels heeft op de VEG-conferentie van 11/02/2023 zijn toehoorders meegenomen in de zoektocht naar relevante criteria die ons kunnen helpen om theologische en ethische kwesties samen te doordenken en ze van daaruit te evalueren.

Vanuit zijn 2 lezingen onderscheiden we 3 onderdelen om tot contextualisatie te komen van ethische en theologische thema's.

1. Interpretatie en applicatie

Een eerste stap is om te kijken naar het onderscheid tussen 'interpretatie' (het verstaan van de tekst) en 'applicatie' (de toepassing van de tekst).

De vraag stelt zich hierin hoe een hedendaagse hoorder moet omgaan met een oude tekst. Daarin is het belangrijk om uit elkaar te halen:

- De oorspronkelijke auteur (vb. Paulus, die een brief schrijft aan de Thessalonicenzen)
- De oorspronkelijke lezer (vb. de Thessalonicenzen)
- De lezer (wij, hier en nu)

De interpretatie toen en nu moet dezelfde zijn: de auteur had een bedoeling met die tekst (auteursintentie). Een bijbeltekst kent dus geen meervoudige betekenis, doch enkel deze die de auteur eraan bedoelde te geven. In principe moeten we die betekenis ook kunnen verstaan, anders zou de oorspronkelijke auteur zijn werk niet goed gedaan hebben. Toch is deze betekenis voor ons lezers niet altijd even duidelijk zodat meerdere interpretaties mogelijk zijn. Taal is immers een communicatiemiddel met eigen beperkingen.

Er is dus maar één interpretatie, bedoeld door de auteur. Toch er zijn talloze toepassingen mogelijk. Zo zal de toepassing in de eerste eeuw anders zijn dan nu in de 21ste eeuw.

Een voorbeeld: in Leviticus staat dat je een omheining moet bouwen rond een dak. Om dat goed te begrijpen is het goed om te weten hoe die daken gebouwd werden, wat mensen daar deden, of er daar kinderen speelden,...

Zo krijg je in beeld waarom dit geboden werd. De toepassing voor ons is om: niet roekeloos te zijn en ongevallen te voorkomen.

We moeten in die toepassingen kijken naar goede criteria van contextualisatie (contextualisatie is rekening houden met een nieuwe context om een oude boodschap te brengen). We bekijken de criteria die Mark Strauss aandraagt (uit "Four views on Moving Beyond the Bible to Theology"):

Zes criteria van contextualisatie

1. **Criterion of purpose** (*Doelcriterium*): Het is een belangrijk criterium om te begrijpen wat het doel is van het gebod.
 - Vb. omheining op het dak: Het doel daarvan is duidelijk 'veiligheid'. Als in die tijd mensen een dak hadden dat niet toegankelijk was, dan was het ook niet nodig om er een omheining op te plaatsen, ook al staat het zo in de Wet.
2. **Cultural Correspondence** (*Culturele Overeenstemming*): Dit criterium schuift naar voren dat het belangrijk is om te kijken in welke mate 'de doelcultuur' lijkt op 'de zendingscultuur'.
 - Vb. de doelcultuur, de cultuur waar we de vertaalslag naar willen maken, kan die van Papoea-Nieuw-Guinea zijn. De zendingscultuur, de cultuur van waaruit we vertrekken om die vertaalslag te maken, is daarbij niet onze Westerse cultuur, maar de cultuur van de Vroege Kerk.
 - Hoe groter de overeenstemming tussen de doelcultuur en de zendingscultuur, hoe blijvender de geboden. Hoe kleiner de overeenstemming, hoe minder vast je die geboden kan houden.
 - Het al dan niet overeenstemmen van doel- en zendingscultuur maakt dat je soms iets mag vragen in de ene cultuur, wat je niet zou mogen vragen als die cultuur anders was.

- Vb.: In een polygame cultuur moet je nadenken of het andere imperatieven vraagt dan bij een monogame cultuur.
3. **Canonical Consistency** (*Canonieke Consistentie*): Als iets over de hele Bijbel op dezelfde manier wordt opgelegd, dan mag je dat niet in de doelcultuur aanpassen.
 4. **Countercultural Witness** (*Tegencultureel Getuigenis*): Als de Bijbelse auteurs geboden formuleren die ook al haaks stonden op hun eigen cultuur, dan hebben we ook vandaag niet het recht om te contextualiseren. Het gevaar is dan groot dat je fundamentele fouten maakt.
 5. **Cultural limitations** (*Culturele Beperkingen*): In de tegenovergestelde situatie, waar een auteur geboden formuleert die in zijn eigen cultuur voor zichzelf spraken, maar elders niet, ligt contextualiseren van deze cultureel bepaalde geboden niet voor de hand.
 6. **Creation principle** (*Scheppingsprincipe*): Als een gebod gegrond wordt in de situatie voor de zondeval, heeft dat meer gezag dan als iets te maken heeft met de gevallenheid van de mens.
 - Vb. De echtscheidingsbrief; Jezus zegt dat het in het begin niet zo was. Hij doet een beroep op de situatie voor de zondeval om die toepassing onderuit te halen.

Als het evangelie gebracht wordt in een andere cultuur dan de onze, is het belangrijk om rekening te houden met de nieuwe cultuur. Een valkuil hierbij is dat de blijvende geldigheid van wat in de Bijbel geschreven staat wordt weggehaald, omdat het principe anders wordt toegepast en daardoor ook het principe (op den duur) zou kunnen vervallen.

Geboden moet men ‘gehoorzamen’, niet ‘toepassen’

Applicatie mag je nooit gebruiken om een principe onderuit te halen; er staat dat je het moet doen en je doet het toch niet. Dat wil niet zeggen dat je de breedte van de toepassing niet mag zoeken, integendeel.

Voor ‘toepassen’ staat er geen woord in de Bijbel. Als we zoeken naar teksten rond geboden, dan staat er in de Bijbel dat je de geboden moet houden (térein), niet dat je ze moet toepassen (poiein). Een gebod pas je dus niet toe, je gehoorzaamt het.

Enkele voorbeelden:

- In Jak. 1:22 staat niet geschreven ‘toepassen’ van de geboden, maar ‘daders’ van de geboden, dus ‘doen’ wat je wordt opgedragen.
- In 2 Thess. 3 staat:
 - Vers 4: poiein (= doen)
 - Vers 14: hupakouein (= gehoorzamen)
 - ‘Doen’ betekent er ‘gehoorzamen’.

Sinds de 19de eeuw heerst er in de theologie ‘verstaans-pessimisme’; eigenlijk kunnen we het nooit echt zeker weten. Laten we dus maar nederig zijn. Dat is postmodern: het is relatief, het kan allemaal. Dat kom je niet tegen in de Bijbel. Daar vind je een applicatieoptimisme: ‘doen’ en het ‘blijven doen’ overheersen.

Enkele voorbeelden:

- In Pred. 12:13 staat: ‘Leef Zijn geboden na’ (shamar)
- In Mat.19:17 staat: ‘Houd u aan zijn geboden’ (térein)
 - Welke geboden? Er volgt een lijstje, daarbij is het niet moeilijk om de toepassing te vinden.
- In Mat.28:20 staat: ‘dat ze zich moeten houden aan ...’ (térein)
 - ‘Leer hen onderhouden wat ik jullie geboden heb’: wat Hij heeft gezegd tegen één publiek, wordt breed uitgespreid over een breder publiek.
 - Welk publiek? Wij allemaal (!); wij die bereikt worden met de boodschap van het Evangelie.

2. Existentie

Voor wie is wat geschreven staat bedoeld? Er is een kloof tussen de ‘toenmalige verstaander’ en de ‘verstaander vandaag’. Dat is dus niet eenduidig.

Om dat te achterhalen moeten we rekening houden met: de fase, de situatie en de cultuur.

2.1. Fase

We moeten de Bijbel heilshistorisch lezen: voor welke fase van de heilsgeschiedenis is de tekst bedoeld? Daartoe dienen we de Bijbel aandachtig te lezen en kijken wanneer er een nieuwe situatie aanbreekt.

Als God Israël uitverkiest en een wet geeft, staat erbij dat het voor hen bedoeld is en niet voor ons.

- Vb.: Wij moeten niet nadenken over de kleurtjes die gebruikt dienen te worden om de doeken in de tempel te verven. Dat is een gebod voor één bepaalde fase.

2.2. Situatie

In welke situatie is het gebod geschreven? Meestal is dat erg duidelijk. Voorbeelden:

- 2 Tim 4:13: “Als je komt, neem dan de mantel mee die ik in Troas bij Karpus heb laten liggen, en ook de boeken, vooral die van perkament.”
 - Het staat er. Moeten we dat dan ook doen? Nee, dat is bedoeld voor Timotheüs in die specifieke situatie. Het is dus situationeel. Dat betekent niet dat we ons voordeel daar niet mee kunnen doen; we mogen lezen dat Paulus zijn tijd goed wil gebruiken door te studeren in de Schriften.

- 2 Tim 4:2: “Verkondig de boodschap, blijf aandringen, of het nu uitkomt of niet, wijs terecht, straf en vermaan met alle geduld dat het onderricht vereist.”
 - Het is duidelijk dat Paulus dit heeft geschreven aan Timotheüs, in de situatie waarin hij zich toen bevond. Kerkleiders hebben een vergelijkbare taak met Timotheüs. De situatie toen spreekt dus nu in de situatie van kerkleiders. Maar je kan niet zeggen dat een tiener in zijn Bijbel tot dezelfde conclusie mag komen: ik moet terecht wijzen, straffen, ... Dit vers is dus situationeel.
 - Dat maakt dit vers niet ongeldig, maar het is slechts geldig in vergelijkbare situaties. Er is dus een vertaalslag nodig.

Dat is ook zo bij ‘fase’. Je had de fase waarin iets was geschreven in de heilsgeschiedenis en je hebt nu een nieuwe fase. Ook bij het hierna te behandelen ‘Cultuur’. heb je te maken met een cultuur toen en een cultuur nu.

2.3. Cultuur

In welke cultuur is de tekst geschreven en welke impact heeft dat op de imperatief daarvan?

‘Situatie’ en ‘fase’ wegen veel sterker door dan cultuur. Ze spelen een veel duidelijkere rol in het nemen van ethische beslissingen, dan ‘cultuur’:

2.3.1. Cultuur is niet monolithisch, toen niet en nu niet.

Kan je wel duidelijk afbakenen wat de cultuur is? Zo zijn er in de gemiddelde gemeente meerdere culturen aanwezig. Toen ook.

2.3.2. De Bijbel is cultuur-overschrijdend.

Wie bijvoorbeeld bij een tekst uit 1 Korintiërs zegt: “Dat is voor die cultuur”, kan je de vraag stellen: “Welke cultuur?” Als er in de oudheid één stad was die een mengelmoes was van culturen, dan was het Korinthe. Korinthe was een multiculturele stad met twee havens. Daarbij komt dat Paulus spreekt vanuit een andere cultuur tot deze mengelmoes van culturen. Hieruit blijkt dat de Bijbel cultuuroverschrijdend is. Dat heeft niet tot gevolg dat er per cultuur een andere boodschap doorkomt. De imperatief blijft gelijk.

2.3.3. De bijbel is cultuur-overspannend.

Als Jezus het Oude Testament aanhaalt, blijkt daaruit dat die tekst zijn gezag blijft houden in de tijd van het Nieuwe Testament. Zo zijn de evangeliën geschreven in de cultuur van de eerste eeuw, maar zijn ook bedoeld voor vele generaties later.

- Vb. 1. De man moet bij zijn vrouw blijven omdat God dat in het begin zo heeft ingesteld.
- Vb. 2. De Galatenbrief is waarschijnlijk in dezelfde 3 maanden tijd geschreven als de Romeinenbrief. Inhoudelijk zijn er veel overeenkomsten. Paulus zegt

dus in grote lijnen hetzelfde tegen de 'dwaze' Galaten als tegen de 'geciviliseerde' Romeinen. Hij weet welk publiek hij voor zich heeft en benadert hen dan ook in overeenstemming daarmee.

2.3.4. Cultuur is niet gezaghebbend.

Cultuur wordt regelmatig als de vijand neergezet; de Bijbel roept vaak op om in geen geval te doen wat cultureel volledig aanvaardbaar is.

Vb. In Leviticus 18 wordt de cultuur door Mozes neergezet als de grote vijand. Dat moet ons tot voorzichtigheid nopen om de heersende cultuur te volgen m.b.t. het bepalen van de toepassing van een gebod of voorschrift.

Het drietal 'fase', 'situatie' en 'cultuur' is herleidbaar tot één element: de geadresseerde. Voor wie is de tekst bedoeld? Daarvoor moet je kijken naar de fase, de situatie en de cultuur waarin het geschreven is.

We moeten voorzichtig zijn te veel ruimte te geven aan 'cultuur' als beperkende factor. Daar moet je van bewust zijn als je de boodschap 'communiceert', maar de boodschap niet aanpassen. Als iets bijgesteld moet worden, dan is het juist de cultuur.

Bij alle drie (fase, situatie en cultuur) moet je rekening houden met een vertaalslag.

3. Gebod en principes

Voor de eerste hoorders viel 'gebod' en het 'principe' erachter logischerwijze samen. Maar de vraag stelt zich of ze allebei doorgetrokken moeten worden naar hoorders in een andere tijd, plaats en cultuur, en dus ook naar ons vandaag.

- Vb 1: In Efeziërs 6:1-3 citeert Paulus een tekst uit het OT: "Kinderen, wees gehoorzaam aan je ouders uit ontzag voor de Heer, want zo hoort het. 'Toon eerbied voor uw vader en moeder,' dat is het eerste gebod waaraan een belofte verbonden is: 'Dan zal het u goed gaan en zult u lang leven op aarde.'"
 - Dit is een heel oud gebod. Maar Paulus citeert het niet letterlijk: hij zegt niet "Kinderen, toon eerbied aan jullie ouders", maar "kinderen, gehoorzaam jullie ouders". We zien ook dat Jezus zich op dezelfde tekst beroept uit het Oude Testament om financiële ondersteuning te eisen voor de ouders.

Dit is een voorbeeld van een gebod dat blijft, maar waar de toepassing toch enigszins verandert. De manier waarop kinderen hun ouders eren is contextueel, maar dat moet even grondig, drastisch en volledig zijn als in de oorspronkelijke tekst.

Het is niet vanzelfsprekend om een gebod te hebben dat niet meer geldig is, maar waarbij het principe dat onder het gebod lag geldig blijft. Het is de uitzondering van de uitzondering.

- Vb. 1 Tim. 3:6: “[Een leider van de gemeente] mag ook niet pas bekeerd zijn; dan zou hij verblind kunnen raken en ten prooi kunnen vallen aan de duivel.”
 - Mag op basis van deze tekst een pasbekeerde oudste worden? Dit staat in de lijst van 1 Timotheüs 3, geschreven aan de kerk in Efeze, die al beduidend wat ouder was. Maar het staat niet in de brief aan Titus, die geschreven is aan de kerk in Kreta, die nog heel jong was. Klaarblijkelijk is dit situationeel gebonden.
 - Paulus bedoelt dit dus niet als algemene regel; anders zou hij daar zelf tegen gezondigd hebben: hij stichtte gemeenten waarin hij enkele maanden later al oudsten aanstelde. De reden van contextualisatie is dus ‘de situatie’. Het gebod vervalt niet; het geldt nog steeds in gelijkaardige situaties.

Het is niet zo dat een gebod ophoudt te bestaan, maar een gebod heeft een bepaalde geadresseerde. Als wij niet die geadresseerde zijn, dan moeten we ons ook niet aan dat gebod houden. Je kan dan zeggen dat het gebod niet geldig voor ons is, maar dat was het nooit. Een gebod waarvan wij de geadresseerden zijn heeft nog steeds de kracht die het oorspronkelijk heeft gehad.

Conclusie

Deze tekst heeft als doel om onze kerkfamilie een kader te geven waarin we samen op zoek kunnen gaan naar theologische en ethische uitgangspunten, die we gemeenschappelijk hebben.

Die uitgangspunten kunnen op heel verschillende manieren aangesneden worden. We hebben dan ook gekozen om een procedure op te stellen, die vertrekt vanuit het in kaart brengen van allerlei relevante informatie om vandaar met criteria aan de slag te gaan die tot doel hebben om als trechter te fungeren.

Daartoe bepalen we via dit document enkele “trechterwanden”: criteria die ons moeten helpen om op een doorzichtige wijze, stapsgewijs tot een bepaalde conclusie te komen.

Hieronder vatten we deze trechterwanden samen, van waaruit we relevante informatie kanaliseren naar conclusies toe.

Voor alle duidelijkheid: indien een ander hermeneutisch systeem extra informatie biedt dat leidt tot een betere verstaanbaarheid van een bijbeltekst, maken we daar graag gebruik van, voor zover het resultaat ervan niet in tegenspraak is met de inhoud van onze geloofsbasis.

We verwelkomen trouwens alle relevante informatie vanuit diverse wetenschappelijke disciplines (filologie, geologie, meteorologie, biologie,

geschiedenis, psychologie, enz.) die ons kunnen helpen bijbelteksten beter te begrijpen.

Trechterwanden

1. De gehele Bijbel – 66 boeken – is een onfeilbare openbaring, de bron van en enige norm voor geloof en leven.
2. Er is geen andere maatstaf om de Bijbel uit te leggen dan de Bijbel zelf.
3. We willen de Bijbel altijd gehoorzaam ontvangen, benaderen en onderhouden (applicatie-optimisme).
4. Er is maar één interpretatie van de tekst, maar er zijn verschillende toepassingen mogelijk.
5. 'Applicatie' mag het 'voorschrift' niet onderuit halen.
6. Een gebod vervalt niet door cultuur; het geldt nog steeds in gelijkaardige situaties.

Om de 'applicatie' te contextualiseren onderzoeken we de volgende punten:

- In welke tekstvorm is het geschreven en wat doet dat juist met de boodschap van de tekst? Wat is de tekstcontext en wat is de betekenis van bepalende gebruikte begrippen? (betekenis in de tekst)?
- Wat was de intentie van de schrijver (auteursintentie) om het boek te schrijven? (de wereld achter de tekst)
- Wie is de oorspronkelijke ontvanger van de tekst? Wat is zijn situatie? (de wereld achter de tekst)
- In welke fase in de heilsgeschiedenis heeft de oorspronkelijke ontvanger de tekst gekregen?
- Wat is de situatie waarin de tekst ons tegemoet komt? (wereld voor de tekst)
- In welke fase in de heilsgeschiedenis ontvangen wij de tekst?
- Hoe ging het vroege christendom om met dit theologische of ethische vraagstuk?
- Wat is het doel van het voorschrift?
- In welke mate lijkt de 'doelcultuur' op de 'zendingscultuur'? Wat betekent dat voor de interpretatie en toepassing van de tekst?
- Wordt het voorschrift heel de Bijbel door op een consistente manier gebracht?
- Gaat het over voorschriften die toen ook al haaks stonden op de cultuur van toen?
- Gaat het over voorschriften die in de eigen cultuur vanzelfsprekend waren, maar elders niet?
- Is het voorschrift gegrond in de situatie voor de zondeval of heeft het te maken met de gevallen positie van de mens?

Inhoud

Inleiding	2
Uitgangspunten	2
Bijbelse hermeneutiek	3
Cultuur	4
Benaderingswijze van invloed op keuzes	5
Principes en methode	6
1. Interpretatie en applicatie	6
2. Existentie.....	9
3. Gebod en principes	11
Conclusie	12
Inhoud	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.